

Hra na trubku

Charakteristika

Trubka je dechový žesťový nástroj, u kterého vzniká tón chvěním rtů hráče. V současné době se používají dva typy nástrojů – se svislými písty a otočnými ventily. Má široké využití prakticky ve všech hudebních žánrech – v hudbě klasické, jazzu, popu, latinsko - americké hudbě, lidové hudbě a v dalších různých typech orchestrů.

S výukou hry na trubku začínáme podle fyzických dispozic (zejména vzrostlé druhé přední zuby). Jako přípravný nástroj nedoporučujeme zobcovou flétnu – jako příprava může posloužit pěvecký sbor nebo jiný melodický nástroj. Škola nabízí začínajícím žákům k zapůjčení trubky a nátrubky, ale později je nutné pořídit vlastní nástroj. Žák se účastní kolektivní hry v souboru či orchestru (od 4. ročníku povinně). Tyto soubory vyjíždějí do zahraničí (zejména partnerského města Baunatal) a účastní se soutěží.

Učební osnovy

PŘÍPRAVNÉ STUDIUM

Žák:

- cílevědomě prohlubuje zájem o hru na trubku, umí popsat jednotlivé části nástroje
- zaujímá správný uvolněný postoj, popíše a případně i předvede správné dýchání
- správně nasadí a zahraje rovný dlouhý tón, dovede imitovat lehké rytmické a melodické útvary, zahraje lehkou píseň podle sluchu
- zvládá jednoduchou píseň s doprovodem, rozlišuje základní dynamiku

1. ROČNÍK

I. STUPEŇ

Žák:

- je veden k osvojení plného dýchání, správného a uvolněného postoje při hře (využívá zrcadlo)
- hraje zprvu na nátrubek, později si osvojuje tvorbu tónu a jeho nasazení na trumpetu
- osvojuje si dechová a intonační cvičení, později cvičení rytmická
- si začíná osvojovat nátiskové návyky (je požadováno každodenní cvičení), nasazuje tón na slabiky ty a ta
- věnuje se nácvičování stabilního a dlouhého tónu
- přistupuje k nácvičování tónové řady (chromatická řada v rozsahu; G Dur: g – g1) a jednoduchých lidových písní

2. ROČNÍK

I. STUPEŇ

Žák:

- prohlubuje dechová, intonační a rytmická cvičení
- rozšiřuje si rozsah, provádí každodenně jednoduchá nátisková cvičení
- začíná nacvičovat retní vazby, nacvičuje zejména nasazení tónu
- aplikuje základní návyky týkající se dechu, postoje, nátisku, intonace, rytmu
- hraje durové stupnice a T5 v rozsahu a lidové písně, případně jednoduché etudy

3. ROČNÍK

I. STUPEŇ

Žák:

- rozšiřuje rozsah, upevňuje intonaci tónu
- začíná pracovat s dynamikou
- prohlubuje a automatizuje základní návyky
- začíná být kladen důraz na hru podle not. Péče je věnována nácvičování retní vazby a nátiskových cvičení
- seznamuje se s rytmickými útvary (synkopy, trioly, tečkovaný rytmus)
- hraje z paměti lidové písně, durové stupnice a T5 s obraty v rozsahu, začíná se s nácvičování etud – legato, staccato
- hraje jednoduché přednesové skladby – dle svých možností

4. ROČNÍK	I. STUPEŇ
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prohlubuje znalosti a dovednosti z předchozích ročníků • v rámci možností rozšiřuje rozsah hry na nástroj • dbá na rozvoj prstové techniky (např. H. L. Clarke: Technical Studies; A. Vizzutti: Trumpet method: Book 1) a skupinové souhry (dueta, orchestrální party) • hraje durové i mollové stupnice (nejčastěji paralelní) • chápe nácvik hry z listu, začíná veřejně vystupovat - v souboru či samostatně 	

5. ROČNÍK	I. STUPEŇ
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hraje v souboru, rozvíjí hru z listu, hraje stupnice Dur, moll, případně vybrané církevní stupnice (dórská, mixolydická) • rozšiřuje tónový rozsah a technické dovednosti (např. Arban: Conservatory Method, Sto elementárních etud; Clarke a Vizzutti viz 4. ročník) • rozvíjí nácvik retních vazeb (např. Ch. Collin: Advanced Lip Flexibilities; W. M. Smith: Lip Flexibilities; Arban: Conservatory Method) a rychlého nasazení na t (etudy Kolář, Arban) • zpívá intonační cvičení a analyzuje vlastní hru • hraje stupnice v rozsahu s různými rytmicko-melodickými variacemi • nacvičuje akcentaci a různé druhy artikulace • rozšiřuje svůj repertoár dle svých možností napříč stylovými obdobími 	

6. ROČNÍK	I. STUPEŇ
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozvíjí stávající dovednosti získané v předchozích ročnících • dbá na rozvoj širší výrazových prostředků a artikulace • rozvíjí schopnost hry z listu • zrychluje a zpřesňuje nasazení tónu (etudy Kolář, Arban) • nacvičuje přednesové skladby různých stylových období, jazzové standardy či orchestrální party • věnuje se hře v souboru, popř. orchestrální hře a dále se rozvíjí v rámci skupinové praxe 	

7. ROČNÍK	I. STUPEŇ
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dbá na kvalitu tónu a variabilitu technických dovedností • začíná s nácvikem melodických ozdob, prostor je dán také frázování jazzových a tanečních žánrů • etudy a přednesové skladby hraje žák v různém tempu, dynamice a s různým výrazem • pravidelně cvičí nasazení, retní vazby a vydržované tóny s dynamikou uplatňuje se ve školních souborech, vylepšuje hru z listu • hraje doškálné septakordy • je veden ke sluchové sebekontrolě, hraje z listu i z paměti • žáky připraví repertoár na absolventské vystoupení, popř. na závěrečnou zkoušku <p>Žák ukončí I. stupeň studia komisionální závěrečnou zkouškou nebo absolventským vystoupením.</p>	

1. - 2. ROČNÍK	II. STUPEŇ
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • je veden k prohloubení dovedností získaných v prvním stupni studia • hraje tónové řady včetně patřičných akordů, rozšiřuje tónový rozsah a kvalitu • zdokonaluje technické dovednosti, hru z listu, kolektivní hru a reflektuje je • Podle žánrového zaměření a hráčské úrovně se učí interpretovat přednesové skladby různých období: žesťové intrády, drobnější skladby - sonáty a koncertní etudy, některá z vět jednoho z nejznámějších trumpetových koncertů (autoři Haydn, Hummel, Neruda), nebo jazzové etudy, duety, standardy (včetně základů improvizace) 	

3.- 4. ROČNÍK	II. STUPEŇ
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokračuje v trendu nastoupeném v 1. a 2. ročníku II. stupně • rozvíjí dovednosti technické, rytmické, interpretační • klade důraz na kvalitu tónu a celkový výraz v různých žánrech • se soustředí na různé frázování a další specifika jednotlivých hudebních stylů • uplatňuje získané dovednosti v souborech ZUŠ, a to zejména při veřejných vystoupeních • je schopen již i samostatně pracovat na skladbách různých žánrů. • nacvičuje obtížnější etudy (Arban, Kolář, Vizzutti), přednesové skladby období baroka (Vejvanovský, Bach), klasicismu (Haydn, Hummel, Neruda) i novějších (Goedike, Martinů, Hindemith) a srovnává interpretaci těchto děl současnými světovými trumpetisty (Wynton Marsallis, Maurice André, Tine Thing Helseth, Alison Balsom), jazzové standardy s rytmikou (Aebersold aj.) <p>Žák ukončí II. stupeň studia komisionální závěrečnou zkouškou nebo absolventským vystoupením.</p>	

Komisionální postupové a závěrečné zkoušky

Přípravná hudební výchova (PHV)	Žák zahraje na nástroj 2 skladby
--	----------------------------------

I.stupeň základního studia

1. ročník	Žák zahraje 3 skladby různého technického a výrazového charakteru
2. - 7. ročník	1/ Stupnice + akordy 2/ Etuda nebo technické cvičení 3/ Dvě kontrastní skladby různých stylových období dle výběru
7. ročník - Absolventské koncertní vystoupení	3 kontrastní skladby různých stylových období 1 skladba komorní (skupinová praxe)

II.stupeň základního studia

1. ročník	Postupovou zkoušku žáci nevykonávají
2. ročník	3 kontrastní skladby různých stylových období
3. ročník	Postupovou zkoušku žáci nevykonávají
4. ročník - Absolventské koncertní vystoupení	4 kontrastní skladby různých stylových období 1 skladba komorní (skupinová praxe)